

nitatis sunt omnia, quæ pro dispensatione consanguinitatis debent exprimi, *ib.* Item an affinitas orta sit ex copula licita, vel illicita, *ib.* An etiam, et quando debeat concurrere honestas publica exprimi, *ib.* Rursus exprimi debet, an affinitas sit in linea recta, vel transversali, *ib.* Exprimenda in supplicatione pro dispensatione publicæ honestatis quæ, 384. Exprimenda in supplicatione pro dispensatione cognationis spiritualis est filiatio, vel compaternitas, *ib.* Item an simplex, vel duplex sit cognatio, *ib.* Exprimenda super impe-

dimento criminis, *ib.* Exprimenda ad obtinendam dispensationem pro foro interno, 626. Apud episcopum pro foro externo, 639, 643.

EXTENSIO LEGIS duplex, una proprie dicta, seu extensiva, altera comprehensiva, seu inclusiva, et improprie dicta, l, 182. Extensio in correctoriis jurium, an et quando locum habeat, 206.

EXTRAVAGANTES communes unde obligent, l, 21, 22.

F

FABRI streperam artem exercentes, non possunt locare domos prope monasteria, et scolas publicas, IV, 214.

FACTUM alienum promitti non potest, bene tamen res aliena legari, et cur, II, 36. Factum qui debet, non satisfacit solvendo æquivalens interesse, IV, 340. Factum legitime non debet retractari, licet postea eveniat casus a quo non potuit inchoari, VII, 164.

FACTIS in antiquis sufficiunt leviores probationes, II, 324. Nec requiritur plena probatio, *ib.* Vide *Antiquis*. Factum præsumitur notum in vicino loco, et qualiter, III, 153. Præsertim quod est notum in remoto, *ib.* Facta sunt sui natura incerta, 330. Nec præsumuntur nisi probentur, *ib.*

FALCIDIA, et Trebellianica quid, et unde origo earum, IV, 485. Falcidia ex quibus bonis deducatur, *ib.* Quantitas honorum in computatione Falcidiæ attenditur solum illa quæ adfuit tempore mortis, *ib.* Falcidiæ etiam subjacet donatio mortis causa, et fideicommissum particulare, 486. Non deducitur a legatis privilegatis, nec in testamento militis, *ib.* Non deducitur a profanis legatis, si testator ita cavet, *ib.* Quid de jure Baviarum, *ib.* Dicta de Falcidia veniunt etiam intelligenda de Trebellianica, *ib.* Limitatur in aliquibus, *ib.* Liberi præter legitimum deducunt etiam Trebellianicam, vel Falcidiam, *ib.*

FALLACIA, calliditas, et machinatio differunt, et qualiter, II, 416.

FALSITAS, circa substantialia negotii quæ, III, 127. Falsitas circa substantialia negotii, probabilius vitiat instrumentum in totum, 126. Si testis falsitatem circa substantialia adjiciat suo testimonio, dictum ejus reprobat in totum, *ib.* Secus, si solum circa accidentalialia, 127. Falsitas circa accidentalialia non vitiat instrumentum, 127. Falsitate instrumenti probata circa unum punctum substantiale, tollitur fides ejus in totum, 132.

Falsitas precum in supplicatione pro dispensatione alia est circa causam finalem, alia circa

impulsivam, V, 585. Quenam falsitas in genere vitiet, *ib.* Falsitas circa causam finalem, seu motivam invalidat dispensationem, *ib.* Nisi sint plures causæ finales, et una saltem earum vera, *ib.* Falsitas circa causam impulsivam non vitiat dispensationem, *ib.* Unde cognosci valeat causam esse motivam, vel impulsivam, *ib.*

FALSUM, seu crimen falsi quid, et quot modis committatur, VI, 435. Committitur principaliter dicto, scripto, facto, usu, *ib.* A quibus, et quando crimen falsi committatur dicto, *ib.* Quot modis committatur scripto, 436. Quot modis contingere possit in bullis pontificiis, *ib.* Quot modis committatur facto, 437. Quot modis committatur circa monetam, *ib.* Qualiter committatur usu, seu potius abusu, 438. Falsi pœnæ quæ, *ib.* Pœna testis falsum deponentis in judicio, *ib.* Pœna advocati, *ib.* Et juvenis committentis falsum, *ib.* Pœna committentis falsum in scripto, *ib.* Et circa litteras apostolicas, 439. Pœna falsificantis pondera, et mensuras, *ib.* Ac supponentis partum, *ib.* Pœna falsum committentis circa monetam, *ib.*

FAMA bona quid, II, 351. Fama vi nominis, et fama, ut sic quid, III, 41. Fama in bonam partem accepta quid, *ib.* Proprie loquendo non dicitur, nisi bona sit, *ib.* Fama mala appellatur infamia, *ib.*, II, 351. Fama ut sic dividitur in famam hominis, et famam inter homines, et quid, III, 41. Fama an a certo auctore provenire debeat, *ib.* Fama inter homines est duplex, et qualis, 42. Fama super facto particulari potest ratione suæ originis tripliciter distingui, *ib.* Fama differt a rumore, et quomodo, *ib.* Fama ut probet, quæ requirantur, *ib.* Fama debet esse uniformis, solida, constans, et perfecta, non vaga, levis, aut contraria, *ib.* Fama potest probari per duos testes, 43. Testes deponentes de fama, quales esse debeant, et qualiter deponere, *ib.* Fama est difficilis probationis, 44. Fama quam vi probandi habeat, seu quis sit ejus effectus, *ib.* Utrum fama faciat semiplenam probationem, variant doctores, *ib.* Melius istud relinquatur arbitrio judicis, 45. Dantur aliqui casus, in quibus fama plene pro-

bat, *ib.* Ut in factis antiquis, *ib.* Et in rebus modus præjudicii, *ib.* Vel quando cum fama concurrunt alia adminicula, 46. Item in iis, quæ sunt difficilis probationis, *ib.* Et quando agitur remedio, can. *Redintegranda*, 3, *quæst.* 1, *ib.* Item quando agitur ad evitandum peccatum, *ib.* Fama sanctitatis defuncti quomodo coli, ac invocari possint, V, 189. Fama etiam publica sine aliis adminiculis plene non probat, III, 399. Fama et honor æquiparantur vitæ, imro subinde magis æstimantur, VI, 367. Ob famæ et honoris defensionem an occidere liceat, 365.

FAMILIÆ et honorum in ea conservatio, est causa dispensandi super impedimentis, V, 558. Familia honesta quid, 608.

FAMILIARUM nomine quid intelligatur, l, 453. Quæ requirantur, ut episcopus suum familiarem, sibi cæteroquin non subditum, ordinare valeat, 452, 453. Vide *Ordinari*.

FAMILIARIS nomen latinum patet, ac nomen domesticum, II, 368.

FAMULI, et famula. Vide *Locatores operarum*. Famuli conductitii, studiosi, ubi matrimonialiter copulari possint, et debeant, V, 405. Famulis ægrotis, vel infirmis quid pro cura suppeditare teneantur domini, VI, 343. Et an debeant eisdem mercedem, 344.

FATALIA appellationum quid, III, 327. Et unde sic dicantur, *ib.* Generatim sunt in triplici differentia. Fatalia interponendæ appellationis quæ, *ib.* Hæc olim fuerunt duo, vel tres dies, nunc sunt decem dies, *ib.* Decendium ad appellandum concessum, quando currere incipiat, et currat, *ib.* Fatalia introducendæ, ac prosequendæ appellationis sunt duplicis generis, videlicet fatalia legis, 328. Et fatalia hominis, *ib.* Fatalia legis introducendæ coram iudice ad quem appellationis, de jure civili sunt sex menses, 329. Et quid de jure canonico, *ib.* Fatalia prosequendæ, ac finiendæ appellationis de jure sunt annus, et ex causa beneficium, *ib.* Hoc tempus est computandum a die interpositæ appellationis, *ib.* Lapsus horum fatalium non obstat illi qui propter justum impedimentum, non prosequitur, vel non finit tunc appellationem, *ib.* Enumerantur hujusmodi sex justa impedimenta, *ib.* Onus probandi tale impedimentum prosequendæ appellationis incumbit appellanti, 330. Non sufficit probare duntaxat impedimentum, nisi etiam probetur diligentiam in eo removendo adhibitam esse, *ib.* Stante legitimo impedimento prosequendi appellationem intra annum, conceditur appellanti secundus annus ipso jure, *ib.* An tunc appellans debeat intra annum protestari de impedimento, *ib.* Et an ipsi impedito solum ex parte anni, concedatur secundus totus ipso jure, *ib.* Ulterius tempus, puta tertius annus, conceditur legitime impeditis per restitutionem in integrum, 331. Si per iudicem stetit, quominus debito tempore finiatur appellatio, tempus fatalium non currit, *ib.* Fatalia prosequendæ, ac finiendæ appellationis,

hodie non attenduntur in majoribus tribunalibus, *ib.* Appellans a gravamine extrajudiciali adhuc post majoratum tempus auditur, saltem per remedium juris communis, *ib.* Fatalium a jure concessorum terminus an et per quem possit restringi, *ib.* Iudex a quo, non potest statuere terminum finiendæ appellationis, *ib.* Et si hoc fecerit, censetur præfixisse terminum prosequendæ appellationis, 352. Post tamen terminum ad prosequendam appellationem concessum abbreviare, secundum exigentiam negotii, etc., *ib.* E contra iudex ad quem non potest illum terminum abbreviare, nisi imminet periculum, idque exemplificatur, *ib.* Qualiter in aliis causis possit iudex ad quem fatalia appellationum finire, 333. Fatalia appellationum potest sibi ipsi restringere appellans, *ib.* Utrum hæc mutuo partium consensu possint prorogari, *ib.* Quis sit iudex in causa desertæ appellationis ob lapsum fatalium, *ib.* Si appellans nunquam comparuit coram superiore, tunc iudex a quo cognoscit super causa desertæ, vel non desertæ appellationis, 334. Alias de hac cognoscit iudex ad quem, *ib.* Fatalia appellationum tollunt potestatem postea appellandi, 349, 327.

FAVORABLES leges vel dispositiones quænam censendæ, VII, 46, 48. Favores sunt ampliandi et quomodo, *ib.* Non sunt interpretandi in onus et incommodum illius, cui concessi sunt, 139 contra, 140.

FAUTORES et receptores hæreticorum quinam? et quibus pœnis subiaceant, VI, 291.

FELONIA quid? et quando privet feudo, IV, 303.

FEMINÆ prohibentur pro aliis postulare, licet possint pro seipsis, II, 80. Feminæ excluduntur ab officio procuratoris, exceptis certis casibus, 92. Femina non potest esse arbitratrix, 155. Exceptis certis casibus, *ib.* Bene tamen arbitratrix, *ib.* Per feminas an possit induci consuetudo, 287. Femina citius senescunt, et generare desinunt, quam viri, V, 68. Femineo vocabulo non continetur masculinum, IV, 373. Feminae cur citius pubescant, quam viri, V, 392.

FENESTRÆ domus an fieri possint, si ex illis videri potest in monasteria fratrum, et monialium, VI, 492.

FERA animalia quamdiu possideamus, II, 364.

FERIÆ quid? et unde dicantur, II, 311. Feriæ et dilationes in quo differant, 310. Feriarum tres sunt species, 311. Videlicet, feriæ sacræ, sive solemnes, *ib.* Feriæ rusticæ, seu necessariæ, *ib.* Ac feriæ repentinæ, et quid, *ib.* Feriarum sacrarum obligatio, quæ, *ib.* Datum præceptum de feriis sacris, seu diebus festis observandis, 312. Exstat potestas in ecclesia instituendi festa de præcepto, *ib.* Hæc nequeunt indicere reges, aliique principes sæculares, *ib.* Quamvis possint statuere pœnam violentibus dies festos ab Ecclesia indictos, *ib.* Episcopi possunt in suis diocesis instituire festa de præcepto, etiam ab exemptis observanda,

ib. De facto tamen oportet attendere ad constitutionem Urbani VII, 312. Dies festi quando incipere debeant, 313. Feriatis diebus, seu feriis sacris, an et qualiter sit prohibitus mercatus, *ib.* Mercatus nomine quid intelligatur, *ib.* Alicubi festis de consuetudine celebrantur nundinae, 314. Feriatis diebus etiam placitum est prohibitum, ac regulariter invalidus omnis actus contentiosae jurisdictionis, *ib.* Actus tamen jurisdictionis voluntariae possunt fieri diebus feriatis, 315. Feriis sacris nequit renuntiari de consensu partium, *ib.* Nec feriis repentinis, *ib.* Non obstante quod simul importent favorem partium, *ib.* Bene tamen feriis rusticis, 316. Sive dein partes expresse consentiant, sive tacite, *ib.* Feriatis diebus an, et qualiter ratione necessitatis, vel utilitatis, valeat placitum, sive iudicium, *ib.* Exemplificatur casus necessitatis, ob quam tunc potest exerceri iudicium, *ib.* Ac etiam casus pietatis, 317. In causis summaris, seu de plano tractandis, potest procedi tempore feriarum rusticarum, *ib.* Non item extra casum necessitatis, aut pietatis, in feriis sacris et repentinis, 318. Utrum quolibet tempore, etiam feriato, possit offerri libellus, *ib.* Aut valeat citatio facta die feriato ad non feriatum, *ib.* Et e contra citatio facta die non feriato ad feriatum, 321. Feriatis diebus an possit fieri captura seu incarceratio reorum, 323. Aut possit fieri receptio testium, eorumque examen, *ib.* In feriis observandis, an sit attendendus locus iudicis, aut rei, vel actoris, quando in uno eorum loco sunt feriae, et non in altero, 324.

FESTOS dies ab ordinariis praecipue tenentur regulares etiam exempti observare et qua ratione, II, 342. Vide supra *Dies festivi*.

FEUDALIUM causarum, quis sit iudex competens, II, 185. Plures hic distinguuntur casus, *ib.* Quando inter vasallos ejusdem domini agitur causa feudi, hujus cognitio spectat ad dominum, 186. Sive agatur petitorio, sive possessorio, *ib.* Ac procedit etiam respectu Ecclesiarum et clericorum, feudum a laico habentium, *ib.* Non obstante privilegio fori, *ib.* Si dominus feudi nolit, vel non possit justitiam exhibere, tunc devolvitur iudicium ejus in alium, 187. Nempe in iudicem ordinarium rei conveniendi, *ib.* Aut in superiorem domini feudi, si eum habuerit, *ib.* De causis feudum non concernentibus dominus feudi non iudicat, sed iudex ordinarius rei, *ib.* Idem dicendum, quando extraneus etiam super re feudali cum vasallo habet litem, *ib.* Quae conditiones requirantur, ut domino feudi competat iudicium in vasallos, 188. Quis sit iudex, quando questio feudalis agitur in dominum et vasallum de dominio directo, *ib.* Vasallus negans feudum, cadit a jure feudi et quando, *ib.* Si inter dominum et vasallum oriatur questio circa feudum super dominio utili, cognoscunt pares curiae, *ib.* Quid si dominus feudi non habeat pares curiae, 189. Alicubi in horum locum successit iudex ordinarius, *ib.* Dominus feudi nequit cognoscere

super crimine clerici vasalli, *ib.* Bene tamen super delictis improprie dictis, quae post se feloniam trahunt, *ib.* An dominus feudi possit clerico feudum auferre ob crimen, de quo per iudicem ecclesiasticum est condemnatus, *ib.* Etiam injiciendo manus in clericum, vasallum, qui resistit, nec vult possessionem feudi relinquere, *ib.*, 190. Quando feudum est Ecclesiae, an et qualiter ob crimen clerici feudum ipsi auferatur, 190. In causis feudalibus mulier nequit esse testis, 562.

FEUDORUM libri unde sumpserint initium, I, 38.

Feudatarius quid, IV, 278. Tenetur ad fidelitatem, et obsequium personale, 279. Ecclesiasticus habens feudum saeculare iudicatur a laico, 280. Feudum quoad originem, naturam et divisionem, 278. Feudi origo, *ib.* Feudi varia acceptio, *ib.* Feudum definitur, 279. Debet esse res immobilis, *ib.* Per feudum solummodo transfertur dominium utile, liberaliter tamen, et perpetuo, *ib.* Feudatarius obligatur ad fidelitatem, et obsequium personale, *ib.* Si habet feudum proprium, *ib.* Feudum aliud est proprium, aliud improprium, *ib.* Aliud est antiquum, novum, paternum et avitum, 280. Differentia inter feudum novum, et antiquum, *ib.* Feudum ecclesiasticum, et saeculare quid? et unde cognoscatur, *ib.* Clerici habentes feudum saeculare a domino directo in causa feudali iudicantur, *ib.* Feudum nobile et ignobile quid, 281. Regale, et non regale quid, *ib.* Ligium, et non ligium quid, *ib.* Feuda ligia non potest quis a duobus dominis accipere, *ib.* Bene tamen non ligia, *ib.* Feudum familiae, seu ex pacto et providentia quid, *ib.* Feudum haereditarium, quod, *ib.* Feudum masculinum et femineum quid, 282. Feudum femineum est improprie tale, nec possunt in eo succedere feminae, quamdiu masculus superstes est, *ib.* Quid sit feudum francum et non francum, *ib.* Personale et reale, de camera et de cavena, *ib.* Quardiae et castaldiae, 283. Soldatae, *ib.* Feuda personalis sunt feuda impropria, *ib.* Feudum emptitium, et gratutum, *ib.* Feudum bursaticum Bavaris speciale quid, *ib.* Enarrantur ejus conditiones, *ib.* Feuda Bursatica in Bavaria sunt frequentia, 284. Feuda equestria quae, *ib.* Feudorum libri an sint authentici, *ib.* Feudum dare et accipere quomodo, et quomodo possint, 285. Dare possunt omnes, et soli rerum suarum administrationem habentes, *ib.* Etiam plebei et feminae, *ib.* Episcopi quoque et Ecclesiarum praelati et quomodo, *ib.* Rerum suarum administratione carens in feudum dare nequit, 286. Excipitur minor, qui saltem feudum antea concedere potest, *ib.* Feudum accipere potest quis, si specialiter non prohibetur, *ib.* Etiam minorennis et pupillus, quomodo, *ib.* Ac insuper superior ab inferiore, *ib.* Clerici quoque feuda accipere possunt, *ib.* Feudum fieri, seu in feudum dari potest quaevis res immobilis, 287. Excipitur res sacra, *ib.* Feudum acquiritur tribus modis, *ib.*

Pacto et investitura, *ib.* Investitura quomodo, et coram quibus fieri debeat, 288. In casu litis investituram probare quomodo debeat vasallus, *ib.*

Feudum acquiritur etiam praescriptione triginta annorum, IV, 288. Etiam sine titulo, dummodo adsit bona fides, *ib.* Ex re feudali potest fieri allodialis per praescriptionem, *ib.*, 289. An possit feudum male alienatum praescribi, 288. Feudi successio, quamvis olim nullam fuerit, hodie tamen datur, 290. Ab intestato, non item ex testamento, *ib.* Dispositio testamentaria de feudis, est nulla, *ib.* Excepto feudo perfecte haereditario, *ib.* Triplex genus succedentium in feudo, *ib.* Primo loco succedunt descendentes filii, et nepotes, hi in stirpes, illi in capita aequaliter, *ib.* Filii aequaliter succedunt, etsi sint ex diverso matrimonio, *ib.* In feudis individuis, ducatus, v. g. solus primogenitus succedit, cujus filius tanquam nepos patris praefertur secundo genito patris, 291. Filii adoptivi, et illegitimi in feudo ordinario non succedunt, *ib.* Filius etiam juste exhaereditatus in feudo succedit, *ib.* Ascendentes in feudo regulariter non succedunt, *ib.* Limitatur in aliquibus casibus, *ib.* Deficientibus descendentes regulariter succedunt agnati, non item cognati, 292. Deficientibus descendentes et fratribus succedunt nepos ex fratribus in capita, non in stirpem, *ib.* Deficientibus etiam his nepotibus succedunt agnati illi, qui ex linea defuncti vassalli descendunt, *ib.* Agnati in infinitum succedunt, *ib.* In feudo novo soli descendentes succedunt, 290. Feminae, et descendentes ab eis etiam masculi regulariter in feudis non succedunt, *ib.* Nisi feudum sit femineum, vel speciale adsit pactum, *ib.* In improprie feudis, an feminae succedant, *ib.* In feudis emptitiis succedunt feminae, *ib.* Femina in feudo investita non repellitur a masculo postea nato, nisi tempore investitura jam fuerit in utero matris, 294. Femina semel exclusa an censeatur perpetuo exclusa, *ib.* Clerici, et religiosi in feudis propriis regulariter non succedunt, *ib.* Nisi sint annexa dignitati ecclesiasticae, aut vi investiturae, statuti vel consuetudinis id eis competat, 295. In feudis francis, femineis, haereditariis, et aliis improprie clericis et religiosi succedunt, *ib.* Etiam monasterium loco professi, quamdiu talis religiosus vivit, *ib.* In feudis regalibus monasterium loco professi non succedit, *ib.* Bene tamen in oppidis et castris jurisdictionem habentibus, *ib.* Muti, surdi, etc., succedunt in feudis, quorum servitia praestare valent, 296. Non item in illis, quorum servitia praestare nequeunt, *ib.* In quo casu an et quid debeat eis dari de feudo, *ib.* Feudum quas obligationes et jura pariat domino, ac vasallo, *ib.* Domino competit jus proprietatis in feudo, *ib.* Vasallus debet domino praestare obsequium, et jurare fidelitatem, *ib.* Quidnam ratione fidelitatis debeat, *ib.* De formulis juramenti vasallorum remissive, 297. Contingente mutatione ex parte domini, vel vasalli, debet hic renovationem inves-

titurae petere, *ib.* Pro qua tamen de jure nihil, de consuetudine tamen relevium datur, *ib.* Relevium inter et laudemium distinctio, *ib.* Vasallus habet dominium utile in feudo, *ib.* Quas obligationes habeat dominus feudi respectu vasalli, *ib.* Vasallus sine consensu domini non potest alienare feudum, 298. Nisi sit haereditarium, *ib.* Vel alienetur proximiori agnato, *ib.* Vel mulier habens feudum illud marito pro dote consignet, *ib.* Vasallus dare potest feudum alteri in feudum, *ib.* Et etiam ad modicum tempus locare, *ib.* Feudum novum potest vasallus cum consensu domini alienare, 299. Non item antiquum, nisi accedat consensus agnatorum, *ib.* Quid si feudum antiquum male alienatum proximus agnatus non revocat, *ib.* Agnatis competit jus contractus feudi absque eorum consensu alienati, *ib.* Licitum est alienare feudum ad ratificationem domini, *ib.*

Feudum amittitur, si vasallus absque consensu domini illud alienat, 299. Postquam actu illud jam tradidit, 300. Etiam si statim iterum recuperet, *ib.* An feudum sine consensu domini alienatum, ad dominum, vel ad agnatos transeat? pro et contra disputatur, *ib.* Si contingente mutatione vasallus dolose, vel culpabiliter investiturae renovationem non petit, feudum amittit, 301. Secus est si legitime impeditus, vel ex alia causa rationabili, id omittit, 302. Impuberes ob neglectam investituram non amittunt feudum, bene tamen minores, *ib.* Quibus competit restitutio in integrum, *ib.* Dominus finito anno, et die amittens vasallum ad servitia feudalia censetur remississe poenam, *ib.* Feudum ob neglectam investituram amissum, ad dominum, non ad agnatum redit, *ib.* Per renuntiationem, etiam amittitur feudum, *ib.* Quibus et quomodo renuntiari, vel resignari possit, feudum, *ib.* Ob feloniam amittitur feudum, 303. Recensentur delicta ob quae vasallus privatur feudo, *ib.* Feudum novum ob delictum amissum, devolvitur ad dominum, antiquum vero ad proximos agnatos, si delictum est tale, quo dominus nec directe, nec indirecte offensus est, *ib.* Secus ad dominum redit, 304. Nisi feudum sit annexum dignitati ecclesiasticae, hoc enim ad successores ecclesiasticos devolvitur, *ib.* Si feudum ad praelatum simul et capitulum pertinet, privatur pars peccans pro sua parte, sine praedjudicio partis innocentis, *ib.* Feudum sit domino apertum, quando nullus amplius existit haeres, *ib.* Ad privandum possessionem vasallum delinquentem requiritur sententia declaratoria iudicis, *ib.* Iudex in materia feudali quis sit, 305.

FICTE promittens matrimonium, ad quid tenetur, V, 307.

FICTIO JURIS quid, I, 141. Fictionis juris plura referuntur exempla, *ib.* Fictio juris differt a praesumptione juris multipliciter, 142. Leges in fictione juris fundatae, an etiam locum habeant in foro conscientiae, *ib.* Regulae circa fictionem juris attendendae, quae, 143. Fictio juris

idem operatur in casu ficto, quod veritas in casu vero, *ib.* Intelligendo hoc secundum specialitatem in jure expressam, non quoad alia, *ib.* Fictio non est tantæ potentiae, quantæ veritas, *ib.* Fictio juris, non debet plus operari in casu ficto, quam veritas in casu vero, *ib.* Fictio non habet locum, nisi in casibus a jure expressis, 144. Nec ipsa habet locum in statutis, *ib.* Fictio non trahitur ad illa, quæ sunt impossibilia, secundum naturam, *ib.*

FINGERE nullus censetur, *ib.*

FIDEICOMMISSARIUS, et fideicommissarius hæres quid, IV, 511.

FIDEICOMMISSUM quid, *ib.* Aliud est universale, aliud particulare, *ib.* Absolutum, et conditionatum, *ib.* Fideicommisso regulariter gravare potest quisvis quemvis qui vel ab intestato, vel in testamento hæreditate, aut legato honoratus est, 512. Fideicommissum potest fieri pro libitu testatoris, *ib.* Fideicommissarius hæres tenetur omnia juxta dispositionem testatoris restituere, *ib.* Exceptis fructibus post aditam hæreditatem collectis, 513. Potest etiam cogi, ut hæreditatem adeat, eamque tradat fideicommissario, *ib.* Fideicommissum regulariter vendi nequit, *ib.* Limitatur in sex casibus, *ib.* Fideicommissum purum, non item conditionatum transfertur ad hæredes fideicommissarii, 514. Si liberi fideicommisso universaliter gravantur, semper subintelligitur conditio, si absque liberis discedant, *ib.* Quid, si proles fideicommisso gravata sub conditione, si sine liberis discedat, ingrediatur monasterium, *ib.* Fideicommissum quando expiret, 515.

FIDEJUSSOR, et fidejussio quoad naturam, et divisionem, 320. Fidejussor quid, *ib.* Fidejussio quid, *ib.* Alia est libera, alia necessaria, *ib.* Alia judicialis, alia extrajudicialis, 321. Alia principalis, alia subalterna, seu succedanea, *ib.* Alia simplex indemnitas, *ib.* Alia idonea, seu sufficiens, alia inidonea, seu insufficientis, *ib.* Media sufficientia quis dicatur habere, *ib.* Contra fidejussorem carentem sufficientibus mediis, vel qui est difficilis conventionis, debitor excipere potest, *ib.* Fidejussio quavis verborum forma oretenus et in scriptis fieri potest, *ib.* Fidejussor dari potest super quovis debito, et obligatione, etiam per delictum contracta, 322. Si agitur civiliter, vel etiam criminaliter quidem, sed non nisi ad pœnam pecuniariam, *ib.* Potest quis de sistenda persona incarcerata fidejubere, *ib.* Non tantum pro præsentis, sed etiam futura obligatione fidejuberi potest, *ib.* Fidejussor esse, seu fidejubere quis possit, *ib.* Possunt omnes qui a lege non prohibentur, *ib.* Prohibentur autem milites, exceptis veteranis honeste dimissis, *ib.* Mulieres etiam pro conjunctissimis personis non possunt fidejubere, 323. Nec in conscientia ad aliquid tenentur ratione fidejussionis, *ib.* Et si mulier ignorans privilegium suum aliquid ratione fidejussionis dedit, iterum repetere potest, imo non repetenti tenetur credi-

tor non esse, *ib.* Ponuntur casus in quibus etiam mulieres possunt fidejubere, et stare fidejussioni, *ib.* An et quando mulieres possint renuntiare privilegio senatus consulti Vellejani, 324. Particularia ex statutis Bavariæ de fidejussionibus rusticorum, et civium communium, 325. Ecclesiarum prælati, et clerici, de jure fidejubere non possunt, *ib.* Nisi in casu raro, præsertim ex pietate et charitate, *ib.* Subinde tenentur fidejubere, *ib.* Clericus fidejubens, debet de patrimonialibus, et non de ecclesiasticis satisfacere, *ib.* Nisi ex causa necessitatis, vel pietatis, pro egeno aliava causa pia fidejubeat, *ib.* Clericus pro alio clerico, ac etiam ecclesia sua fidejubere valet, 326. Etsi clerici fidejussio de bonis patrimonialibus facta sit illicita, est tamen valida, *ib.* Nec prælati, nec privati regulares sine juris solemnitate fidejubere possunt, *ib.* Excepto casu quo prælatus pro modica quantitate fidejubet, *ib.*

Fidejussio a prælato, vel privato religioso facta, est illicita, et invalida, et privat prælatum administratione temporalium et spiritualium, *ib.* Prælati tamen in tali suspensione celebrans non incurrit irregularitatem, 327. Fidejussoris et fidejussionis obligationes, et effectus, *ib.* Principalis obligatio fidejussoris est, ut solvat id quod debitor principalis tempore fidejussionis debebat, si hic non est solvendo, *ib.* An etiam usuras, *ib.* Fidejussor non tenetur plus, nec prius solvere, quam debitor principalis revera debet, *ib.* Si fidejussor ad plus se obligavit, quam debitor revera debuit, tenetur saltem illud solvere, quod debitor principalis a parte rei debet, *ib.* Si fidejussore ad certum duntaxat tempus jubente, creditor tempus sine consensu fidejussoris prorogat, ad nihil tenetur fidejussor, 328. Si debitor principalis est in culpabili mora solvendi, nocet etiam fidejussori, absolute fidejubenti, *ib.* Fidejussor non tenetur ad usuras, aut alias novas accedentes obligationes, *ib.* Nisi specialiter, vel universaliter ad has quoque se obliget, 329. Fidejussoris obligatio transit etiam ad hæredes, *ib.* Si plures sunt fidejussores super eodem debito, tenentur omnes in solidum, *ib.* Fidejussoris, et fidejussionis favores et beneficia, *ib.* Fidejussor habet beneficium excussionis, seu ordinis, *ib.* Nisi notorie constet, debitorem non esse solvendo, 330. Vel debitor absens sit, *ib.* Aut difficilis conventionis existat, *ib.* Item nisi malitiose neget fidejussionem, *ib.* Aut beneficio ordinis, seu excussionis expresse, vel tacite renuntiet, *ib.* Fidejussor habet etiam beneficium divisionis, in quo consistat, *ib.* Enarrantur casus, in quibus hoc non gaudet, *ib.* Fidejussor habet in superioribus cedendarum actionum, in quo consistat, 331. Si creditor fidejussori solvendi cedat actiones, potest fidejussor pro libitu contra debitorem, vel contra fidejussores agere, *ib.* Actiones possunt a creditore fidejussori non tantum ante, sed etiam post solutionem cedi, *ib.* Fidejussor habet quoque beneficium liberationis, in quo consistat, *ib.*

Enarrantur plures casus, in quibus fidejussor petere potest liberationem a fidejussione etiam antequam solvat, 332. Fidejussor populi obligatur, etsi pupillus non obligetur, VII, 102. Fidejussor a tutore nominatus, si præsens non contradicit, consensisse censetur, *ib.* Fidejussori nocet mora debitoris principalis, 64.

FIDELLES, quomodo dicantur unum, sicut personæ divinæ, I, 58.

FIDES habet plures in jure acceptiones, I, 64. Accipitur subinde pro collectione articulorum fidei divina credendorum, 65. Sic sumitur in rubrica tituli primi *De summa Trinitate, et fide catholica*, *ib.* Fides catholica cur sic appelletur, *ib.* Fidei definitio ab Apostolo *Hebr.*, cap. xi, tradita, an bona sit, 66. Fidei duplex munus, *ib.* Fides est credere quod non vides, *ib.* Fides, et spes in quo differunt, 67. Fides divina secernitur a fide humana, opinione, suspitione, atque scientia, et quomodo, *ib.* Alia fidei tum habitualis, tum actualis definitio, *ib.* Fidei symbolum. Vide *Symbolum*, et *Articuli*. Fides eadem fuit patrum veteris testamenti et nostra, 71. Mystera fidei quomodo successive magis fuerint explicata, declaratur exemplis, 72. Fidei confessio, quans esse debeat, 74. Fidei assensus, confessio et professio differunt, 88. Fidei professio, a quibus fieri debeat, 89. Tenentur eam emittere baptizandi, *ib.* Hæretici ad unitatem ecclesiæ redeuntes, *ib.* Sacris ordinibus initiandi, *ib.* Promoti ad episcopatum, *ib.* Ac promoti ad canonicatus, et dignitates, cathedralium ecclesiarum, vel ad quæcumque beneficia curam animarum habentia, *ib.* Etiam si Professionem fidei in adeptione alterius beneficii jam emisissent, *ib.* Aut eam fecissent in hoc ipso beneficio, quod postea dimiserunt, ac denuo acquisiverant, 90. Item provisi de monasteriis, conventibus, etc. Ordinum regularium, *ib.* Et an hoc sit usum receptum, *ib.* Sicut et doctores, magistri, regentes universitatum, vel gymnasiorum, ac scholares ad gradum promovendi, *ib.* Non tamen tenentur emittere professionem fidei, qui promoti sunt ad canonicatus ecclesiarum collegiarum, vel beneficia non curata, *ib.* Nec ea facere tenentur coadjutores canonicorum cathedralium, portionarii, vicarii temporales, etc., 91. Professionem fidei coram quibus facere teneantur provisi de canonicatibus cathedralibus, *ib.* Præsertim Sede episcopali vacante, 92. Coram quo eam facere teneantur provisi de beneficiis curatis, *ib.* An sufficiat hanc facere coram vicario generali, etiam episcopo non impedito, *ib.* Et ubi hæc fieri debeat Sede episcopali vacante, *ib.*

Fidei professio, quo tempore sit facienda, *ib.* Debet ea fieri a promotis intra duos menses a tempore adeptæ professionis beneficii, *ib.* Quid juris, si per promotum stet, quominus accipiat possessionem, *ib.* Requiritur ad id possessio pacifica, *ib.* Promotus non faciens professionem fidei intra bimestre, tenetur eam postea, quamprimum poterit, emittere, 93. Sufficit, si promoti eam

emittant ex alio titulo, *ib.* Et probare se eam emisisse, 94. Fidei professio an possit fieri per procuratorem, *ib.*

Fidei professionem omittentibus clericis beneficiariis, quæ pœnæ generatim sint impositæ, 95. Eam omittentes peccant mortaliter, *ib.* Et qualiter fructus non faciant suos, 96. An istos in conscientia teneantur restituere ante sententiam judicis, *ib.* Omittentibus debitam fidei professionem non suffragatur possessio, et qualiter, 97. Cui applicandi sint fructus beneficii, ob intermissam fidei professionem a beneficiario non acquisiti, 98. Vide supra *Clericus Beneficiarius*.

Fidem ut suscipiat nullus cogi debet, V, 73. Fidem frangenti fides frangi potest, VI, 302.

Fides bona an requiratur ad acquirendam quasi possessionem incorporealem, II, 360. Sententia negativa statuitur, et probatur, *ib.* Bona fides requiritur, ut quis agere possit interdicto de aqua quotidiana, et hujusmodi, 361. Sicut et ad validitatem actus ex tali quasi possessione procedentis, et cur, *ib.* Bonæ, seu malæ fidei possessor. Vide *Possessor*.

Fides bona ad præscriptionem legitimam omnino requiritur, III, 234. Vide infra *Præscriptionem an impediatur*. Fides bona ad præscriptorem, nisi probetur contrarium, *ib.*, 239. Bona, vel mala fides in materia præscriptionum, qualiter probetur, 239. Qui allegat malam fidem alterius, eam probare debet, *ib.* Dubitans num res sit sua, nec bonam nec malam fidem habet, 235. Bonam fidem, atque præscriptionem, an impediatur error juris. Vide infra *Juris ignorantia*, 240. Fides mala prælati an noceat Ecclesiæ, vel capitulo, habenti bonam fidem, ne præscribere possit, 238. Bona, vel mala fides testatoris, aut prædecessoris in beneficio, etc. an prosit, vel noceat? Remissive, 239. Fides publica, etiam hæreticis, et infidelibus est servanda, VI, 302. Fides bona et mala in materia præscriptionis quid sit, VII, 25. Fides bona non patitur, ut semel exactum iterum exigatur, ex fide quod non est, peccatum est, 176. Fides bona theologica et juridica, 25. Fides bona semper præsumitur donec probetur contrarium, 26. Nisi in ignorantia juris, 176. Fides mala quomodo probetur, *ib.* Fides etiam hosti est servanda, 167. Fides est inseparabilis et indivisibilis, 90.

FIDUCIARIUS hæres quis, IV, 511.

FIERI multa prohibentur quæ facta tenent, VII, 11.

FILLÆ PACTUM, quod dote contenta patri ab intestato non succedat, an valeat, II, 59.

FILIUS in divinis an debeat dici, *semper nascitur*, vel potius *semper natus est*, I, 75. Filius naturalis, quis, 495. Mamzer, nothus, et spurius, quis, *ib.* Filiusfamilias habens liberam peculii administrationem, an possit donare, II, 88.

FILIUSFAMILIAS absque patris consensu in judicio stare nequit, II, 190. Exceptis certis casibus, 191. Filiusfamilias nequit renuntiare S. C.